

19 juni 1980: de geboorte van Diane

30-05-2017 10:04

De beursstand van Euronet Diane. Links EEG DG Van Rosendaal, rechts Barry Mahon, EEG official

Op 19 juni 1980 kwamen meer dan honderd literatuuronderzoekers en wetenschappelijke bibliothecarissen bij elkaar in het Nederlands Congresgebouw in Den Haag. Het was een belangrijke, maar ongewone dag voor ze. Normaal zaten zij – in het pre-Google tijdperk – achter hun beeldscherm om als intermediair in wetenschappelijke databanken te zoeken voor hun collega's: onderzoekers en wetenschappers. Oneerbiedig werden zij ook wel online machinisten genoemd.

Maar deze dag was anders: de congresdeelnemers zouden nieuws te horen krijgen over ontwikkelingen in de telecommunicatie en het online zoeken. Bovendien waren er internationale online informatiediensten aanwezig, die de nieuwste databanken op het gebied van wetenschappen en techniek demonstreerden.

Neelie Smit-Kroes, toenmalig staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, onder meer belast met telefonie, opende het congres en introduceerde het Nederlandse netwerkknooppunt van Euronet Diane. Diane (*Direct Information Access Network for Europe*) was een Europees netwerk dat tot doel had om tot één Europese informatiemarkt te komen, waarop voornamelijk wetenschappelijke, technische en zakelijke databanken toegankelijk waren.

Neelie Smit-Kroes, Wim Dik en Pierre Vinken

In die tijd was het niet eenvoudig om dergelijke databanken te bereiken. Een verbinding via een normale telefoonlijn leggen was technisch niet eenvoudig, storingsgevoelig en bovendien kostbaar. Sommige bibliotheken en onderzoeksinstellingen lieten binnen Nederland directe telefoonlijnen leggen, maar het was onbetaalbaar om een technisch instituut via een rechtstreekse lijn te verbinden met bijvoorbeeld de computer van de European Space Agency, ESA, in Frascati (Italië).

Meer dataverkeer

Helemaal onverwacht kwam de vraag naar betere dataverbindingen niet. Sinds 1972 was het dataverkeer in Nederland gestaag gegroeid en al in 1966 had de PTT de noodzaak van een datanetwerk voorzien. Maar in de bedrijfsplanning stond dat dit netwerk, genaamd Datanet-1, pas in 1980 operationeel moest zijn. In de tweede helft van de jaren zeventig werd duidelijk dat het te traag ging: het aantal netwerken nam exponentieel toe. Zo verbruikten honderd organisaties tussen 1977 en 1978 elk meer dan vijfduizend netwerken. Bovendien werd de aanleg van het eerste datanetwerk uiteindelijk vertraagd tot 1982.

Als voorlopige oplossing opende de PTT op 1 augustus 1977 een nationaal inbelpunt: DABAS (DataBase Access Service). Hier konden de online onderzoekers met een toegangscode en een wachtwoord een computer in Amsterdam bereiken en toegang krijgen tot grote mondiale netwerken zoals TYMNET en TELENET. En vanaf 1980 dus ook tot het Europese netwerk Diane.

Met Euronet Diane wilde de Europese Commissie de elektronische informatie-industrie stimuleren. Deze bestond op dat moment voornamelijk uit literatuuronderzoekers op universiteiten en onderzoeksinstellingen, maar ook financiële dienstverleners en technische bedrijven maakten er deel van uit. Via Euronet Diane konden zij gemakkelijker databanken in Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk en Italië bereiken.

Conferentie

Op 19 juni 1980 werd Euronet Diane gepromoot in Nederland. Er was een conferentie en een beurs. De conferentie was georganiseerd door NOBIN (Nederlands Orgaan ter Bevordering van de Informatieverzorging) en VOGIN (Vereniging van Online Gebruikers In Nederland, nu de Nederlandse Vereniging van Gebruikers van Interactieve Informatiesystemen). De beurs werd door Johan van Halm and Associates georganiseerd. Van deze dag is een [fotoreportage](#) bewaard gebleven.

De opening van Euronet Diane was niet alleen een evenement voor de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en voor Europese online bedrijven, maar het was ook een eerste publieke conferentie van de opkomende Nederlandse online informatie-industrie en van de belangenvereniging VOGIN. De status van de online informatiezoekers werd nog meer vergroot toen in hetzelfde jaar het VOGIN samen met de afdeling ITIS van VNU Database Publishing International (VNU DPI) het boek Inleiding tot online literatuuronderzoek publiceerde. Maar bovenal was 19 juni 1980 een coming-out voor de pre-internet pioniers.

Jak Boumans is auteur van [Toen digitale media nog nieuw waren](#) – Pre-internet in de polder (1967-1997)

Jak Boumans